

Věc: oponentský posudek bakalářské práce Marie Marešové s názvem *Genderové stereotypy v zobrazení mezilidských vztahů ve dvou vybraných dílech Oty Hoffmana*

autor posudku: Jakub Češka Ph.D.

Jak již název napovídá, autorka hodlá pojednat dvě knížky pro děti na teritoriu genderové analýzy, aby zjistila, nakolik jsou v těchto příbězích replikovány genderové stereotypy. Práce je složena ze dvou ústředních částí, z části teoretické, kde autorka resumuje genderová východiska s přihlédnutím k literatuře, v druhé části, kterou označuje jako praktickou, se s genderovou výbavou pouští do analýzy zvolených literárních děl. Její interpretační výkon tedy spočívá v evidování, ve vkládání jednotlivých prvků fikce do kartotéky genderových stereotypů.

Teoretická část je solidně zpracována, jednotlivé teze (například nakolik se literatura v neposlední řadě literární kánon podílí na tvorbě a afirmaci genderových stereotypů) jsou předkládány solidně. Problém lze vidět v tom, že autorka vychází ze sekundární literatury, takto i její přístup k literatuře je lomený genderovým přístupem bez základních znalostí naratologických pojmů. Za tezemi, jež rekapituluje, lze tedy tušit jejich původní kontext, který nebývá neproblematický. V autorčině podání je však jakékoli hledisko prezentováno jako nesmiřitelný fakt. V tomto ohledu její interpretace zvolených literárních budí dojem technického úkonu, neboť jak již jsem zmínil, pouze na základě jisté taxonomie „označuje“ jisté prvky fikce. Nakolik je však taková práce obdobně stereotypní jako genderové stereotypy není jejím tématem. Ovšem stálo by za úvahu, zaměřit se právě na arzenál genderových stereotypů, jež jsou v příslušných knihách setrvale „citovány“: teprve potom by bylo možné položit otázku, zda-li nakonec rigidní genderová typizace není obdobnou disciplinační praktikou té, jež měla být pojednána.

Jak již jsem výše naznačil, interpretační výkon je v druhé části sice spolehlivý a bezpečný, ale pouze technický, neproblematický, což je způsobeno ne zrovna patřičným teoretickým zázemím, jako i výběrem dětské knihy od níž nelze očekávat komplikovaný narativ. Tento stereotypní narativ lze zřejmě pouze přepsat kontrastereotypy, což však nevede ke kultivaci promluvy nýbrž k její opakované banalizaci.

Avšak dokonce samotné příběhy ve své prostotě umožňují autorce rozlomit strohost uplatňovaného hlediska, což se jí však ne zcela daří.

Autorka překrývá souvislost příběhu a podřizuje ji stereotypu „živitele rodiny“, tím si uzavírá interpretační cestu (s. 27).

Na s. 27. by stálo za to důsledněji vyložit rozpor v označení „pořádná holka“ a „kluk“. Z autorčiných rekapitulací zároveň vyplývá, že jak figura otce, tak i postava dědy stojí oproti banální stereotypizaci v tom, jak má vypadat „spořádaná hločička“. Autorka tuto okolnost nekomentuje, přestože by stálo za úvahu, proč se na narušování stereotypů podílejí právě mužské postavy.

Na s. 30. podřizuje stereotypu „žena v domácnosti“ spornou perspektivu Luciina otce a souseda, neboť z řečeného nutně neplyne afirmace vyznačeného stereotypu.

Autorka obráceně interpretuje mužskou nevěru (s. 36), neboť píše o tom, že vzhledem k stereotypu je tolerována, třebaže cituje pasáž o „šťastném rozvodu“ všech podvedených „holek“.

Na s. 38. a 39. komentuje nevoli Lucie podlehnout ženskému stereotypu, avšak tento moment by právě stálo zato dát do souvislosti jeho vzdor vůči matce (materiealizace klišé): Lucii lze tedy pojednat jako figuru jejich překračování.

Lze tedy říci, že interpretovaný příběh není rozehrán v takových stereotypech, v jakých jej autorka prezentuje, takto taky volá po důslednějším funkčním výkladu.

Vzhledem k formálně dobře odvedené práci, avšak také s ohledem na ne příliš zdařilý interpretační výkon navrhuji práci hodnotit dobře.